



WYŻSZA SZKOŁA GOSPODARKI



Katowice
Business
University



Sveučilište u
Zagrebu
University of Zagreb



Uniwersytet
Ekonomiczny
w Katowicach

**JĘZYK I KULTURA UKRAIŃSKA
WE WSPÓŁCZESNEJ HUMANITARNEJ PRZESTRZENI CZASOWEJ:
ASPEKTY KOMUNIKACJI MIĘDZYJĘZYKOWEJ I KSZTAŁTOWANIE
KOMPETENCJI KOMUNIKACYJNYCH WSPÓŁCZESNEGO SPECJALISTY**

*Zbiór materiałów z Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej online
(21 lutego 2025 roku)*

**УКРАЇНСЬКА МОВА ТА КУЛЬТУРА
В СУЧАСНОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ЧАСОПРОСТОРИ:
АСПЕКТИ МІЖМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
ТА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ**

*Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
(21 лютого 2025 року)*

Redakcja naukowa:
Tetiana Hyrina
Nataliia Moshenets



Łomża-Irpiń, 2025
Wydawnictwo: MANS w Łomży

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі:
аспекти міжмовної комунікації
та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця”

УДК 811.161.2:316.7(06)
ББК 81.2(Укр)я431
У 45

*Rozpatrzone i zatwierdzone na posiedzeniu Rady Naukowej Uniwersytetu Podatkowego
(protokół nr 10 z dnia 13 marca 2025 r.)*

Redakcja naukowa: Tetiana Hyrina, Nataliia Moshenets

Язык и культура украинська we współczesnej humanitarnej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty [wydanie elektroniczne] : zbiór materiałów IV Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji online, Irpiń – Łomża, 21 lutego 2025 r. / Redakcja naukowa: Tetiana Hyrina, Nataliia Moshenets. Irpiń: Państwowy Uniwersytet Podatkowy; Łomża: Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży. Wydawnictwo: MANS w Łomży, 2025. 280 s. Format PDF ; wydanie online ; repozytorium instytucjonalne.

Recenzenci:

Anastasiia Bessarab, doktor hab. nauk w zakresie komunikacji społecznej, profesor, profesor Zakładu Psychologii i Pracy Socjalnej, Khortytska Narodowa Academia Edukacyjno-Rehabilitacyjna, Ukraina;
Anzhelika Dosenko, doktor nauk społecznych, profesor nadzwyczajny, kierownik Katedry Dziennikarstwa Narodowego Uniwersytetu Tavri im. VI.I. Wernadskiego, Ukraina

Rada Redakcyjna:

Tetiana Hyrina, doktor hab. nauk w zakresie komunikacji społecznej, docent, kierownik Zakładu Komunikacji Społecznej, Literatury i Kultury, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;

Nataliia Zykun, doktor hab. nauk w zakresie komunikacji społecznej, prof., dziekan Kierunku Technologii Społecznych i Humanitarnych, Sportu i Rehabilitacji, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;

Olena Kalyta, PhD w zakresie nauk pedagogicznych, docent, docent Zakładu Komunikacji Społecznej, Literatury i Kultury, Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina;

Nataliia Moshenets, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska;

Zoia Sharlovych, PhD w zakresie nauk pedagogicznych, Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska.

ISBN 978-83-68480-03-0

DOI <https://doi.org/10.58246/UBWA9567>

W zbiorze znajdują się materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowo-Praktycznej Internetowej, która odbyła się 21 lutego 2025 r. na podstawie Katedry Komunikacji Społecznej, Literatury i Kultury Wydziału Technologii Społecznych i Humanitarnych, Sportu i Rehabilitacji Państwowej Wyższej Szkoły Podatkowej. Publikacje odzwierciedlają kierunki i wyniki badań naukowych poświęconych takim aktualnym zagadnieniom: funkcjonalność języka ukraińskiego w komunikacji międzykulturowej i zawodowej, dyplomacja kulturalna Ukrainy: formy, środki i kierunki rozwoju, wykorzystanie technologii cyfrowych dla rozwoju kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty, innowacje komunikacyjne projektowania mediów: estetyka, technologie, interaktywność, przestrzeń informacyjna jako czynnik kulturowego rozwoju jednostki, komunikacja biznesowa i tłumaczoznawstwo: wyzwania współczesności. Publikacja przeznaczona jest dla szerokiego grona czytelników zainteresowanych omawianymi zagadnieniami.

Zbiór został opracowany na podstawie gotowych materiałów dostarczonych przez autorów. Za kompletność i rzetelność przedstawionych faktów i przepisów odpowiadają autorzy publikacji. Wydawca nie ponosi odpowiedzialności za materiały przekazane do publikacji.

Źródło grafiki zamieszczonej na okładce: URL: <https://um.kpmu.edu.ua/2021/05/27/uchast-u-i-mizhnarodnij-naukovo-praktychnij-konferentsii-sotsiokomunikatsijna-nauka-v-paradyhmi-smyslovykh-transformatsij-trendy-osvity-i-profesijnoi-diialnosti-prof-marchuk-l-m-dots-ladyiak-n-b/>

Wydawnictwo: MANS w Łomży



© Państwowy Uniwersytet Podatkowy, Ukraina, 2025
© Międzynarodowa Akademia Nauk Stosowanych w Łomży, Rzeczpospolita Polska, 2025

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі:
аспекти міжмовної комунікації
та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця”

УДК 811.161.2:316.7(06)
ББК 81.2(Укр)я431
У 45

*Розглянуто і схвалено на засіданні вченої ради Державного податкового університету
(протокол №10 від 13 березня 2025 року)*

Наукова редакція: Тетяна Гиріна, Наталія Мошенець

Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця [Електронне видання] : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Ірпінь – Ломжа, 21 лютого 2025 р. / Наукова редакція : Тетяна Гиріна, Наталія Мошенець. Ірпінь : Державний податковий університет ; Ломжа : Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі. Видавництво : MANS w Łomży, 2025. 280 с. PDF-формат ; мережеве видання ; інституційний депозитарій.

Рецензенти:

Бессараб Анастасія, д-р наук із соц. ком., професор, професор кафедри психології та соціальної роботи Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії, Україна;

Досенко Анжеліка, к.соц.ком., доц., завідувачка кафедри журналістики Таврійського Національного університету ім. В.І. Вернадського, Україна

Редакційна колегія:

Тетяна Гиріна, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент, професор, завідувач кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури, Державний податковий університет, Україна;

Наталія Зикун, декан факультету соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації, доктор наук із соціальних комунікацій, професор, Державний податковий університет, Україна;

Олена Калита, к. п. н., доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури, Державний податковий університет, Україна;

Наталія Мошенець, Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща;

Зоя Шарлович, к. п. н., Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща.

ISBN 978-83-68480-03-0

DOI <https://doi.org/10.58246/UBWA9567>

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, що відбулася 21 лютого 2025 р. на базі кафедри соціальних комунікацій, словесності та культури факультету соціально-гуманітарних технологій, спорту та реабілітації Державного податкового університету. Публікації відображають напрями та результати наукових досліджень, присвячених таким актуальним питанням: функціональність української мови в міжкультурних і професійних комунікаціях, культурна дипломатія України: форми, засоби та напрями розвитку, використання цифрових технологій для розвитку комунікативних компетентностей сучасного фахівця, комунікаційні інновації медіадизайну: естетика, технології, інтерактивність, інформаційний простір як чинник культурного розвитку особистості, бізнес-комунікації та перекладознавство: виклики сьогодення.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

Збірник сформований з готових матеріалів, наданих авторами. За повноту та достовірність викладених фактів і положень відповідальність несуть автори публікацій. Видавець не несе відповідальності за надані до публікації матеріали.

Джерело графіки на обкладинці: URL: <https://um.kpnu.edu.ua/2021/05/27/uchast-u-i-mizhnarodnij-naukovo-praktychnij-konferentsii-sotsiokomunikatsijna-nauka-v-paradyhmi-smyslovykh-transformatsij-trendy-osvity-i-profesijnoi-diialnosti-prof-marchuk-l-m-dots-ladyniak-n-b/>

Видавництво: MANS w Łomży



©Державний податковий університет, Україна 2025

©Міжнародна Академія Прикладних Наук в Ломжі, Республіка Польща, 2025

Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
“Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі:
аспекти міжмовної комунікації
та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця”

ВАХОВСЬКА АЛІСА

РОЛЬ ДИСКУРСИВНИХ ПРАКТИК У ФОРМУВАННІ СУСПІЛЬНОЇ РЕАКЦІЇ
НА ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАГРОЗИ 163

ВЕРБОВЕЦЬКИЙ МАКСИМ

СПЕЦИФІКА ЗАГОЛОВКОВОГО КОМПЛЕКСУ МАС-МЕДІА
ТЕРНОПІЛЬЩИНИ (НА МАТЕРІАЛІ ВИДАННЯ “20 ХВИЛИН” (ТЕРНОПІЛЬ) ... 166

КАЛИТА ОЛЕНА

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СУЧАСНОМУ ЗВО 170

МАКАРЕНКО АНДРІЙ,

ЯКОВЕНКО ВІКТОРІЯ,

ГЕРШУН ВЛАДИСЛАВ

КОМУНІКАТИВНІ БАР’ЄРИ ТА НЕПОРОЗУМІННЯ В ХОДІ ПРОФЕСІЙНОГО
СПІЛКУВАННЯ ТРЕНЕРА ТА ЙОГО ВИХОВАНЦІВ 174

МЕДИНСЬКА ОЛЕСЯ

МЕДІАТИЗАЦІЯ КУЛЬТУРНОЇ ТЕМАТИКИ В ОНЛАЙН-ВИДАННІ “РУБРИКА” 182

МЕЛЬНИКОВА-КУРГАНОВА ОЛЕНА

СЕНСИТИВНЕ ІНТЕРВ’Ю ПІД ЧАС ВІЙНИ: ВИКЛИКИ, ОСОБЛИВОСТІ,
ЕТИЧНІ НОРМИ ЖУРНАЛІСТИКИ 187

МІЩЕНКО ОЛЕКСІЙ

ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ КООРДИНАЦІЇ ГУМАНІТАРНОЇ
ДОПОМОГИ В УМОВАХ ВІЙНИ 189

ОРДЕНОВ СЕРГІЙ,

КЛЕШНЯ ГАННА

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОМУНІКАТИВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ОСВІТНЬОМУ
СЕРЕДОВИЩІ ДІДЖИТАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА 192

ОСТАПА СВІТЛАНА

ЕТИКА ТА ПРАВО ЯК РЕГУЛЯТОРИ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТА 195

СУКАЛЕНКО ТЕТЯНА,

ІШПЕТНА СВІТЛАНА

ТРАНСЛЯЦІЯ В РЕАЛЬНОМУ ЧАСІ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ
ЖУРНАЛІСТИКИ В ЕРУ СОЦМЕРЕЖ 201

ЧОРНОУС ОКСАНА

КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ ЯК ОBOB’ЯЗКОВА СКЛАДОВА У
ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ 205

Максим ВЕРБОВЕЦЬКИЙ

*аспірант кафедри журналістики Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка*

СПЕЦИФІКА ЗАГОЛОВКОВОГО КОМПЛЕКСУ МАС-МЕДІА ТЕРНОПІЛЬЩИНИ (НА МАТЕРІАЛІ ВИДАННЯ “20 ХВИЛИН” (ТЕРНОПІЛЬ))

Заголовок – ключовий елемент журналістського матеріалу, він привертає увагу читача та формує перше враження про зміст статті.

Заголовки продовжують бути об’єктом дослідження представників різних наукових сфер – лінгвістики, літературознавства, психології, журналістики. Про важливість дослідження медіазаголовків засвідчують напрацювання у цій галузі, представлені працями В. Галич, Л. Грицюк, В. Здоровеги, В. Ронгинського, Л. Солодкої, Л. Шитик та ін. Попри численні наукові розвідки, місце та функції заголовка в структурі тексту залишаються дискусійним. Це підтверджує важливість цього елемента у процесі сприйняття та інтерпретації тексту.

Мета дослідження – виявлення синтаксичних особливостей заголовків сучасних медіатекстів на матеріалі видання “20 хвилин” (Тернопіль) [1].

Заголовок виконує функції, що визначають його місце у стосунках між автором і реципієнтом: номінативну, репрезентативну, графічно-видільну, інтегративну, концептуально-змістову, єднальну, оцінно-експресивну, імпресивну, рекламну й естетичну [2, с. 3].

Заголовки текстів різних стилів та жанрів мають, окрім загальних, і свої специфічні функції. Так, призначення заголовків масмедіа, за твердженням І. Кочан, – “зацікавлювати реципієнта, відтворювати основну думку медіатору, окреслювати проблему, містити висновок публікації, застерігати, давати поради, прогнозувати події” [3, с. 63–64]. Основною у сфері масмедіа є комунікативна функція, яка забезпечує обмін інформацією між автором тексту і реципієнтом.

Для виконання зазначених функцій необхідний підбір засобів і прийомів, через які буде відбуватися реалізація задуму автора, та способів організації цих засобів і прийомів у мовленнєвому потоці. Тому “заголовки нехудожніх творів повинні складатися переважно з основних (значущих) слів, що мають однозначно виражати зміст понять та кількість яких в середньому має становити не більше 5–6. Крім того, у заголовках не повинно бути складних синтаксичних конструкцій” [4].

У регіональних медіа, таких як тернопільське видання “20 хвилин”, заголовки відіграють особливу роль у приверненні уваги місцевої аудиторії та зацікавленні її медіаконтентом. Дослідження заголовків цього видання дозволяє

виявити синтаксичні прийоми, які сприяють декодуванню головної ідеї матеріалу та є привабливими для читача. Розглянемо основні із них.

Заголовки-питання. Запитання у заголовку тексту може бути риторичним або ж призначатися читачеві: *“Декларування доходів: хто і в які терміни має подати декларацію”*, *“Куди піти, що побачити у Тернополі на вихідні 1-2 лютог”*, *“Дизайн інтер’єру в стилі шале: як створити гірську казку у своєму будинку”*, *“У Тернополі тепер можна оцінити якість поїздок у громадському транспорті. А вас влаштовує?”*, *“На “прокурорській” землі виросло вже вісім поверхів. Коли добудують?”*. Усі досліджені заголовки із запитаннями мають інформативний характер і тексти дають відповіді на них. Такий прийом сприяє привертання уваги читачів до інформації, актуалізує найважливішу тезу статті.

Окличні заголовки. Такі заголовки відображають емоції та почуття автора або виражають спонукання до певної діяльності. У тексті вони позначені знаком оклику. Заголовки цієї групи здійснюють потужний емоційний вплив на читача, привертають увагу до думки, висловленої у ній, сприяють формуванню ставлення до повідомлюваного через авторську емоцію, епатують. Такий прийом надає матеріалу експресивного забарвлення, яке може викликати різні емоції (як позитивні, так і негативні), але при цьому присутня емоційна напруга. Знак оклику в таких заголовках допомагає акцентувати увагу на проблемі та підкреслити її важливість. Він може виконувати роль попередження, застереження, заклик тощо: *“Стоп, міни! Як медове життя перетворилося на фронтове”*, *“Пісні співаємо – на аптечки для ЗСУ збираємо!”*, *“Актуальні вакансії тижня у Тернополі: знайди свою роботу прямо зараз!”*, *“Небо тепер на небі! На війні загинув захисник Михайло Микусь”*

Фігура замовчування. Фігура замовчування – це конструкція заголовку, яка вказує на неповноту вислову, містить незавершену інформацію і закінчується трьома крапками. Обірвана фраза може передавати сумніви, натяки, іронію, роздуми, спонукання до роздумів тощо. Зазвичай фігура замовчування використовується в кінці заголовка як прийом для створення інтриги та натяку на певні аспекти проблеми: *“Треба навчитися жити – без Вітальчика...” Як живе родина, що пережила удар дрона у квартиру*. Такі прийоми не є поширеними у мові тернопільського електронного видання “20 хвилин”, оскільки “недомовленість” та інтрига уже самі по собі є ознаками будь-якого заголовка інтернет-видання. Натомість такий прийом більш поширений у мові друкованих масмедіа.

Заголовок-парцелят. Парцеляція – “прийом стилістичного синтаксису, що полягає в розчленуванні цілісної змістово-синтаксичної структури на інтонаційно та пунктуаційно ізольовані комунікативні частини – окремі речення” [5, с. 369]. Прийом використовують у журналістських текстах з метою привернення уваги читача до конкретних аспектів і підкреслення основної ідеї пропонованого тексту. Розриву підлягають і такі конструкції, які не

передбачають розчленування: *“Ховають через майже два роки після загибелі. Тернопіль прощається з військовим”, “У Почаєві горіла квартира. Постраждав чоловік”, “На Чортківщині ВАЗ влетів у дерево. Трьох людей з автівки діставали рятувальники”*. Парцеляція не є частотним прийомом у мові видання “20 хвилин”. Можливо, це пов’язано із тим, що досліджуване джерело є новинним сайтом, основною метою якого є інформування читачів, а інформація масмедіа повинна бути повною, без елементу “домислення”.

Автори у заголовкових структурах активно послуговуються безсполучниковими та складнопідрядними реченнєвими структурами. Такі конструкції сприяють висловленню у заголовку основної інформації, передачі ідеї тексту і висловленню коментаря щодо тієї чи іншої події (причинно-наслідкові зв’язки, уточнення): *“Любов та молитва у кожній ниточці: у Петриках волонтерка об’єднала людей для плетіння маскувальних сіток”, “На даху Шумської лікарні встановили сонячні батареї: мають економити до 800 тисяч з бюджету”, “Де тернополяни можуть пройти базову військову підготовку: добірка курсів та тренінгів”, “Росіяни вкотре били ракетами: у Полтаві – влучання в будинок, у деяких областях – екстрені відключення”, “Затримали водія Land Rover, який в населеному пункті мчав зі швидкістю 112 км/год”*.

Отже, журналісти інтернет-видання “20 хвилин” (Тернопіль) широко послуговуються синтаксичними засобами для увиразнення заголовків текстів новин. Під час створення заголовка автор має ретельно обирати засоби і прийоми, враховуючи їх доцільність у конкретних контекстах. Заголовки видання “20 хвилин” (Тернопіль) мають виразні особливості, які сприяють залученню аудиторії та ефективному поширенню медіаконтенту. Лаконічність, емоційність, використання питальних конструкцій та локальна специфіка є основними характеристиками, які визначають їхню унікальність у регіональному медіапросторі. Дослідження цих особливостей дозволяє глибше зрозуміти механізми комунікації локальних масмедіа та їхній вплив на громадську думку.

Список використаних джерел:

1. 20 хвилин. URL.: <https://te.20minut.ua/>.
2. Юлдашева Л. Структурно-семантичні та прагматичні особливості заголовків художніх творів кінця ХХ – початку ХХІ ст.: дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. Черкаси, 2018. 270 с.
3. Кочан І. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посібник/ 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 423 с.
4. Солодка Л. Лексико-семантичні особливості газетних заголовків: дис... канд. наук із соц. комун.: 27.00.04 / Інститут журналістики Київського

національного університету імені Тараса Шевченка. Київ, 2008. URL:
<http://www.disslib.org/leksyko-semantychni-osoblyvosti-hazetnykh-zaholovkiv.html>

5. Мацько Л., Сидоренко О., Мацько О. Стилїстика української мови :
підручник. Київ. Вища школа. 2003. 462 с.

Анотація

У матеріалі досліджено синтаксичні особливості заголовків сучасних медіатекстів на матеріалі тернопільського видання “20 хвилин”. Проаналізовано ключові функції заголовків у журналістському тексті, їхню роль у взаємодії між автором і реципієнтом. Розглянуто основні синтаксичні прийоми, що використовуються у заголовках: питальні конструкції, окличні речення, фігура замовчування, парцеляція, безсполучникові та складнопідрядні структури. Визначено, що заголовки видання “20 хвилин” відзначаються лаконічністю, емоційністю та локальною специфікою, що сприяє залученню аудиторії та ефективному поширенню медіаконтенту.

Ключові слова: заголовок, медіатекст, синтаксичні конструкції, комунікативна стратегія, регіональні масмедіа.

Summary

The article examines the syntactic features of headlines in modern media texts on the basis of the Ternopil edition of 20 Minutes. The key functions of headlines in a journalistic text and their role in the interaction between the author and the recipient are analysed. The main syntactic techniques used in headlines are considered: interrogative structures, exclamatory sentences, figure of speech, parcellation, non-conjunctive and complex subordinate structures. It has been determined that the headlines of the ‘20 Minutes’ publication are characterised by conciseness, emotionality and local specificity, which contributes to the involvement of the audience and the effective dissemination of media content.

Keywords: headline, media text, syntactic structures, communication strategy, regional mass media.